

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

В.Л. Шаран

20 червня 2017 р.

## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### Л О Г І К А

**Галузь знань:** 0101 Педагогічна освіта; 0402 Фізико-математичні науки; 0403 Системні науки та кібернетика; 0401 Природничі науки.

**Напрямок підготовки:** 6.010103 Технологічна освіта, 6.010104 Професійна освіта; 6.040201 Математика\*, 6.040203 Фізика\*, 6.040302 Інформатика\*, 6.040101 Хімія\*, 6.040102 Біологія\*, 6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування, 6.040104 Географія\*.

**Статус дисципліни:** варіативна.

**Інститут фізики, математики, економіки та інноваційних технологій.**

**Біолого-природничий факультет.**

**Кафедра філософії імені професора Валерія Григоровича Скотного**

Дані про вивчення дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг кредитів ЄКТС дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	3	6	2/60	32	16	-	-	16	28	-	+	-

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки бакалавра.

Розробники:

Л.К. Фоменко, канд. філос. наук, доцент кафедри філософії імені професора Валерія Григоровича Скотного,

Т.М. Заяц, старший викладач кафедри філософії імені професора Валерія Григоровича Скотного.

Схвалено на засіданні кафедри філософії імені професора Валерія Григоровича Скотного

Протокол № 4 від 19 травня 20 17 р.

Завідувач кафедри В.А. Бодак.

Підпис

Схвалено на засіданні науково-методичної ради історичного факультету.

Протокол № 5 від 29 травня 20 17 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету.

Протокол № 6 від 20 червня 20 17 р.

**Мета навчальної дисципліни:** вдосконалення логічної культури майбутніх фахівців через засвоєння теоретичних основ науки логіки та розвиток інтелектуальних здібностей і здатності до раціонально-логічних методів міркувань та аргументованого мислення.

**Предмет:** форми і закони правильного мислення.

**Завдання:**

- засвоєння знань про характеристику і структуру основних форм мислення (поняття, судження, умовивід), основних законів правильних міркувань, форм і способів доведення і спростування;
- оволодіння правилами логічних операцій, законами мислення, дедуктивними та індуктивними методами дослідження, правилами умовиводів;
- вироблення навиків доведення і спростування, отримання правильних висновків, викладення своїх думок чітко, послідовно, несуперечливо, доказово;
- розвиток вміння виявляти в текстах їх вихідні положення і наслідки, робити раціональні висновки з наявної інформації відповідно до правил і законів логіки;
- опанування засобами аналізу філософської та наукової термінології та навиками застосування методів логіки для дослідження наукових проблем і виявлення та виправлення логічних помилок.

**Заплановані результати навчання:**

**Студент повинен знати:**

**Поняття та терміни:**

логіка, мислення (міркування), зміст думки, логічна форма думки, поняття, судження, умовивід, формалізація, логічний закон, логічне значення істинності, істинність, хибність, правильність, неправильність, фактична помилка, логічна помилка, софізм, паралогізм, формальна логіка, традиційна логіка, символічна (математична) логіка, мова, природна мова, штучна мова, знак, смисл і значення знака, семіотика, семантика, синтаксис, прагматика, поняття, термін, ознака, істотні і неістотні ознаки, відмітні і невідмітні ознаки, загальні і одиничні ознаки, логічна структура поняття, зміст поняття, обсяг поняття, кругові схеми Ейлера-Венна, елемент обсягу, неясні поняття, нечіткі поняття, одиничне поняття, загальне поняття, пусте поняття, збірне поняття, незбірне поняття, конкретне поняття, абстрактне поняття, позитивне поняття, негативне поняття, абстрагування, порівняння, узагальнення, порівняльні поняття, непорівняльні поняття, сумісні поняття, несумісні поняття, тотожні поняття, відношення перетину, відношення підпорядкування, рід, вид, відношення співпідпорядкування, протилежні (контрарні) поняття, суперечливі (контрадикторні) поняття, логічна операція, узагальнення, межа узагальнення, категорія, обмеження, межа обмеження, псевдообмеження, поділ (ділення) поняття, ділене, члени поділу, основа поділу, поділ за видозміною ознаки, дихотомічний поділ, класифікація, природна класифікація, штучна класифікація, «підміна основи поділу», «стрибок у поділі», членування цілого на частини, визначення (дефініція), дефінієндум, дефінієнс, оstenсивне визначення, реальне визначення, номінальне визначення, явне визначення, визначення через родові ознаки, генетичне визначення, неявне визначення, контекстуальне визначення, операційне визначення, визначення через протилежне поняття, експлікація, опис, характеристика, перелік через приклад, порівняння, надто широке визначення, надто вузьке визначення, «коло у визначенні», тавтологія у визначенні, визначення невідомого через невідоме, судження, висловлювання, просте судження, атрибутивне судження, релятивне судження, екзистенційне судження, структура судження, суб'єкт, предикат, зв'язка, квантор, істинність судження, хибність судження, якість судження, кількість судження, стверджувальне судження, заперечне судження, загальне судження, часткове судження, одиничне судження, загальностверджувальне судження, частково-стверджувальне судження, загальнозаперечне судження, частковозаперечне судження,

виділяюче судження, виключаюче судження, розподіленість і нерозподіленість термінів, модальність судження, атлетична модальність, «необхідно», «випадково», «дійсно», «можливо», «неможливо», складне судження, логічний сполучник (зв'язка), кон'юнкція, диз'юнкція, імплікація, еквіваленція, заперечення, таблиця істинності судження, сполучне судження, розділове судження, слабка (нестрога) диз'юнкція, сильна (строга) диз'юнкція, умовне судження, подвійна імплікація, достатня умова, необхідна умова, логічний закон, основні логічні закони, визначеність, послідовність, несуперечливість і доказовість міркувань, закон тотожності, підміна поняття, закон суперечності (несуперечності), закон виключеного третього, закон достатньої підстави, підстава, формула, тотожно-істинна формула, тотожно-хибна формула, формула, що виконується, тавтологія у математичній логіці, закони логіки висловлювань, умовивід, засновки, висновок, вивід, правила виводу, логічне слідування, підстава, наслідок, демонстративні умовиводи, недемонстративні умовиводи, дедуктивні умовиводи, індуктивні умовиводи, аналогія, безпосередні умовиводи, опосередковані умовиводи, силіогізми, полісиліогізми, безпосередній умовивід, перетворення, обернення, обернення з обмеженням, протиставлення предикату, умовивід за «логічним квадратом», силіогізм, простий категоричний силіогізм, більший термін, менший термін, середній термін, більший засновок, менший засновок, аксіома силіогізму, правила засновків, правила термінів, фігура силіогізму, правила фігур, модус силіогізму, правильний модус, ентимема, полісиліогізм, просиліогізм, епісиліогізм, сорит, епіхейрема, суто-умовний умовивід, умовно-розділовий умовивід, розділово-категоричний умовивід, правильні модуси, неправильні модуси, ствердний модус (модус поненс), заперечний модус (модус толєнс), ствердно-заперечний та заперечно-ствердний модуси, лема, дилема, проста конструктивна дилема, складна конструктивна дилема, проста деструктивна дилема, складна деструктивна дилема, правдоподібне (недедуктивне міркування), індуктивний умовивід, повна і неповна індукція, популярна і наукова індукція, «поспішне узагальнення», міркування «після цього, отже з причини цього», традиція, аналогія, аналогія властивостей, аналогія відношень, аргументація, доведення, теза, аргументи, демонстрація, пряме доведення, доведення від протилежного, антитеза, правила доведення, спростування, структура спростування, софізм, парадокс, апорія, антиномія, проблема, гіпотеза, теорія, еристика, полеміка, пропонент, опонент, аудиторія, дискусія, диспут, дебати, суперечка, аргумент до жалощів, аргумент до людини, аргумент до публіки, аргумент до авторитету, запитання, структура запитання, передумова запитання, контекст запитання, відкрите запитання, закрите запитання, коректне запитання, некоректне запитання, відповідь, правильна відповідь, сильна відповідь, слабка відповідь, неправильна відповідь, тавтологічна відповідь, відповідь не на поставлене запитання.

**Студент повинен уміти:**

**а) загальна компетентність:**

- мислити чітко, ясно, послідовно, несуперечливо, доказово;
- виявляти основні поняття у тексті;
- виявляти логічну структуру міркувань, вихідні судження та висновки з них;
- виявляти причинно-наслідкові зв'язки речей, явищ і подій;
- застосовувати методи і правила логіки у пізнанні та комунікації;
- протистояти маніпулятивним інформаційним технологіям;

**б) компетентність, що відповідає предмету:**

- засвоїти теорію правильного мислення;
- коректно здійснювати логічні операції, виявляти і виправляти логічні помилки;
- виявляти структуру міркувань, виражених в усному мовленні чи в тексті;
- логічно-грамотно робити висновки з наявної інформації;
- збільшувати вірогідність своїх припущень та висновків;
- аналізувати наукову термінологію;

- застосовувати логічні методи у науковому дослідженні;
- переконливо аргументувати свою позицію, спростовувати хибність тверджень опонента;
- коректно формулювати запитання та відповіді;
- виявляти логічні прийоми і пастки маніпуляцій опонента та протистояти їм;
- застосовувати логічні навички у педагогічній діяльності.

**Місце у структурно-логічній схемі:** програма курсу побудована із врахуванням того, що студенти на цей час вже отримали підготовку з філософії і поглиблюють знання з фахових дисциплін. Курс логіки передуватиме написанню і захисту курсових та бакалаврських робіт з фахових дисциплін, що передбачає вміння критично опрацьовувати матеріал, логічно грамотно використовувати наукову термінологію, виявляти причинно-наслідкові зв'язки об'єктів дослідження, виражати результати дослідження чітко, ясно, несуперечливо і послідовно та формулювати обґрунтовані висновки.

#### **Зміст дисципліни.**

Тема 1. Предмет, метод і значення логіки.

Тема 2. Поняття.

Тема 3. Судження.

Тема 4. Закони логіки.

Тема 5. Умовивід.

Тема 6. Логічні основи теорії аргументації.

#### **Структура навчальної дисципліни.**

Назва теми	Кількість годин							
	Денна форма навч.				Заочна форма навч.			
	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні (семін.) заняття	СРС	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні (семін.) заняття	СРС
<b>6 семестр</b>								
Тема 1. Предмет, метод і значення науки логіки.	2		2	3				
Тема 3. Поняття.	2		2	6				
Тема 4. Судження.	4		4	6				
Тема 5. Закони логіки.	2		2	3				
Тема 6. Умовивід.	4		4	6				
Тема 7. Логічні основи теорії аргументації.	2		2	4				
<b>Разом за семестр</b>	<b>16</b>		<b>16</b>	<b>28</b>				

### 3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

#### Зміст лекційного курсу для студентів денної форми навчання

№	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1.	<p style="text-align: center;"><b>Предмет, метод і значення науки логіки</b></p> <p>1. Мислення як предмет вивчення логіки. [5, 7, 9, 14, 20, 22, 25]  2. Поняття «логічної форми» і «логічного закону». Метод формалізації. [5, 17, 20]  3. Істинність думок і правильність міркувань. Фактична і логічна помилки. [9, 18, 20]  4. Мова і мислення. Мова науки логіки. [4, 9, 16, 18]  5. Значення вивчення логіки. [5, 7, 9, 14, 20, 22, 25]</p>	2
2.	<p style="text-align: center;"><b>Поняття</b></p> <p>1. Поняття як форма мислення. Вираз понять у мові. [34, 6, 20, 25]  2. Зміст і обсяг понять. Види понять. [5, 34, 6, 7, 9, 20, 22, 25]  3. Відношення між поняттями: [3, 5, 34, 7, 20, 24]  4. Узагальнення та обмеження понять. [12, 19, 20, 22]  5. Ділення понять, його види і правила. [5, 6, 7, 9, 11, 16, 20, 22]  4. Визначення понять і його види і правила. [5, 6, 7, 18, 20, 22]</p>	2
3.	<p style="text-align: center;"><b>Судження</b></p> <p>1. Судження як форма мислення. Судження, речення, висловлювання. [5, 7, 9, 18, 21]  2. Логічна структура суджень. Види простих суджень. [5, 9, 17, 20]  3. Категоричні судження та їх види (поділ за якістю та кількістю). [5, 9, 17, 20]  4. Розподіленість термінів у категоричних судженнях. [5, 9, 17, 20]</p>	2
4.	<p style="text-align: center;"><b>Складні судження</b></p> <p>1. Складне судження і його види. Умови істинності складних суджень (табличний метод). [5, 7, 35, 9, 13, 16, 20, 22]  2. Логічні відношення між простими судженнями. «Логічний квадрат». [16, 18, 24]  3. Модальні судження. [6, 9, 15, 20, 25]</p>	2
5.	<p style="text-align: center;"><b>Закони логіки</b></p> <p>1. Основні риси правильного мислення. [10, 17, 20, 22]  2. Фундаментальні логічні закони: закон тотожності; закон несуперечності; закон виключеного третього; закон достатньої підстави. [3, 10, 11, 18, 20, 25]  3. Закони логіки висловлювань. [5, 68, 6, 20, 21, 25]</p>	2

6.	<p style="text-align: center;"><b>Умовивід як форма мислення</b></p> <p>1. Загальне поняття про умовивід. [5, 6, 7, 16, 18, 20]</p> <p>2. Дедуктивні (демонстративні умовиводи).</p> <p>2.1. Безпосередні умовиводи [5, 6, 7, 16, 20, 25]</p> <p>2.2. Простий категоричний силогізм [3, 5, 7, 9, 16, 20, 25]</p> <p>2.3. Скорочені, складні і складноскорочені силогізми. [3, 5, 7, 15, 20]</p>	2
7.	<p style="text-align: center;"><b>Умовиводи із складних суджень. Індукція. Аналогія.</b></p> <p>1. Умовні умовиводи:</p> <p>1) суто-умовний умовивід;</p> <p>2) умовно-категоричний умовивід та його модуси. [5, 7, 13, 20]</p> <p>2. Розділові умовиводи:</p> <p>1) розділово-категоричний умовивід та його модуси;</p> <p>2) умовно-розділовий умовивід: дилема та її види. [5, 7, 13, 20]</p> <p>3. Індукція та її види. Методи встановлення причинних зв'язків. [6, 16, 18, 20, 22]</p> <p>4. Аналогія: структура та види. [17, 18, 21]</p>	2
8.	<p style="text-align: center;"><b>Логічні основи теорії аргументації</b></p> <p>1. Доведення, його структура і види. Правила доведення та можливі помилки. [20, 22, 26, 38]</p> <p>2. Спростування та його види. [20, 22, 26]</p> <p>3. Софізми, парадокси, антиномії. [11, 39, 20, 22, 48]</p> <p>4. Гіпотеза, її підтвердження і спростування. Теорія. [5, 6, 20]</p> <p>5. Полеміка: коректні та некоректні прийоми. [29, 6, 18, 20, 22]</p>	2
<b>Разом за семестр:</b>		<b>32</b>

<b>Перелік семінарських занять</b>		
<b>№</b>	<b>Теми семінарських занять</b>	<b>К-ть годин</b>
1	Предмет, метод та значення науки логіки [5, 7, 14, 20, 22, 25, 61, 65]	2
2	Поняття [5, 34, 6, 7, 9, 20, 22, 25, 65]	2
3	Судження. Заняття 1 [5, 7, 9, 18, 20, 65]	2
4	Судження. Заняття 2 [5, 9, 17, 20, 25, 65, 66]	2
5	Закони логіки [3, 10, 17, 20, 22, 65]	2
6	Умовивід. Заняття 1 [5, 6, 7, 18, 20, 25, 65]	2
7	Умовивід. Заняття 2 [3, 5, 7, 9, 16, 20, 25, 65, 66]	2
8	Логічні основи теорії аргументації. Заняття 1 [20, 21, 22, 26, 65]	2
<b>Разом за семестр</b>		<b>16</b>

### Зміст самостійної (індивідуальної) роботи

Номер тижня	Зміст самостійної (індивідуальної) роботи	Кількість годин
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття: Предмет, метод і значення науки логіки.	4
2.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття: Поняття. Поняття як форма мислення, його зміст і обсяг. Види понять. Відношення між поняттями. Операції узагальнення і обмеження понять. Поділ понять. Визначення поняття.	4
3.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття: Судження. Заняття 1. Судження як форма мислення. Види простих суджень. Модальні судження.	4
4.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття: Судження. Заняття 2. Складні судження. Відношення між судженнями.	4
5.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття: Закони логіки. Основні закони логіки. Закони логіки висловлювань.	4
6.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття: Умовиводи. Заняття 1. Умовивід як форма мислення. Безпосередні умовиводи. Простий категоричний силогізм.	4
7.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття: Умовиводи. Заняття 2. Ентимема. Полісилогізм. Умовиводи логіки висловлювань. Індуктивні умовиводи. Аналогія.	4
8.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття: Логічні основи теорії аргументації. Доведення та спростування. Софізми, парадокси, антиномії. Гіпотеза. Теорія. Суперечка, її види і правила. Запитання і відповіді.	4
<b>Разом за семестр:</b>		<b>32</b>

#### 4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання включає опрацювання теоретичної літератури з проблеми. Воно передбачає вміння студента складати план роботи, формулювати вступ, розкривати питання плану та робити висновки. Обсяг – 8-10 сторінок. Формат А4 в текстових редакторах Word, поля: верхнє і нижнє – 2,0 см, ліве – 2,5 см, праве – 1,5 см; шрифт Times NewRoman, розмір шрифту – 14, інтервал – 1,5.

**Структура ІНДЗ:** вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел (8-10 позицій).

##### Критерії оцінювання ІНДЗ

10 балів	1 б.	Технічне оформлення.
	1 б.	Вступна частина.
	3 б.	Основна частина (повнота розкриття теми, посилання на використану літературу).
	2 б.	Висновки.
	1 б.	Список літератури.
	2 б.	Захист ІНДЗ.

##### Перелік тем для індивідуальних завдань:

1. Логіка та інші науки про мислення.
2. Емпіричні та логічні форми мислення, їх взаємозв'язок.
3. Роль формалізації у логічних дослідженнях.
4. Парадокси теорії множин і розвиток логіки.
5. Основні напрямки розвитку сучасної логіки.
6. Поняття істини у традиційній та сучасній логіці.
7. Роль дефініції в науці.
8. Класифікація понять та її значення для науки.
9. Модальна логіка: різновиди і тенденції розвитку.
10. Закони логіки та їх значення для формування правильного мислення.
11. Закон тотожності. Його інтерпретація у математичній логіці.
12. Закон суперечності. Значення закону у науковій діяльності.
13. Закон достатньої підстави. Вчення Г. Лейбніца про зміст і дію цього закону.
14. Значення силогізму у науковому пізнанні і повсякденній діяльності.
15. Логічні парадокси. Їх роль у пізнавальній діяльності.
16. Методи індуктивного дослідження у природничих та соціально-гуманітарних науках.
17. Використання аналогії в науці.
18. Логічні основи доведення.
19. Логічні основи спростування.
20. Доведення та істина.
21. Еристика і логічна теорія аргументації.
22. Логічна культура ведення дискусії та суперечки.
23. Роль запитань у пізнанні та комунікації.
24. Пізнавальна роль гіпотези.
25. Логічна структура науки.
26. Логіка і творчість.
27. Практичні міркування та ігрові моделі.

#### 5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) за джерелом інформації:

- словесні: лекція, семінари, пояснення, бесіда;
- наочні: демонстрація/



2) За логікою подачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна робота студентів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії, створення ситуації пізнавальної новизни, створення ситуації зацікавлення.

## 6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

**Поточний контроль** знань студентів проводиться на кожному семінарському занятті шляхом усного контролю та розв'язуванням логічних вправ.

**Проміжний** проводиться у вигляді поточних контрольних робіт, захисту індивідуального завдання, співбесіди з лектором.

**Підсумковий контроль:** залік.

## 7. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Виступи на семінарських заняттях ( $x_1$ ) – 30 балів.

Контрольні роботи – 20 балів.

Захист індивідуальних завдань – 10 балів.

Співбесіда з лектором – 40 балів.

Кількість балів, що виставляється за семінарське заняття, враховує: усне опитування студентів; наявність та засвоєння логічного словника до теми; вміння відповідати на контрольні запитання; виконання логічних вправ при підготовці до семінарського заняття та в ході заняття.

Облік успішності на семінарських заняттях ведеться за чотирибальною шкалою.

Підсумкову кількість балів за роботу на семінарських заняттях обраховують за формулою:

$$x_1 = \frac{A}{n} \cdot \frac{K}{5}$$

де  $A$  – сума всіх поточних оцінок за чотирибальною («2», «3», «4», «5») шкалою, включаючи оцінки «2»,  $n$  – кількість цих оцінок (не менше трьох відповідей),  $\frac{A}{n}$  – середня оцінка поточного контролю.  $K = 30$  – кількість балів, відведених за усні відповіді на семінарських заняттях. Кількість балів  $x_1$  заокруглюють до цілих. Якщо середня оцінка поточного контролю  $< 2,5$ , то  $x_1 = 0$ .

Контрольні роботи з основних тем курсу (Поняття; Судження; Закони логіки; Умовивід) оцінюються за чотирибальною шкалою.

Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи.

Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Оцінка «**відмінно**» ставиться тоді, коли студент:

- у повному обсязі володіє змістом навчального предмету, понятійно-термінологічним апаратом;
- дає вірні відповіді на запитання до теми;
- правильно розв'язує логічні вправи.

Оцінка «**добре**» ставиться:

- коли відповідь відповідає основним вимогам до відповіді на оцінку «відмінно», але студент допускає огріхи в розв'язуванні логічних вправ;

Оцінка «**задовільно**» ставиться:

- якщо більша частина відповіді задовольняє вимогам до оцінки «добре», але у знаннях виявляються істотні прогалини; при цьому студент володіє на певному рівні основними поняттями курсу.

Оцінка «незадовільно» ставиться тоді, коли відповідь студента не відповідає вищезазначеним вимогам.

## 8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

### Основна література

1. Аристотель. Вторая аналитика / Сочинения: В 4-х т. – М. : Мысль, 1978. – Т. 2 – 384 с.
2. Аристотель. Метафизика / Аристотель – М. : Мысль, 1976. Т. 1. – 296 с.
3. Арутюнов В.Х. Логіка: Навч. посібник для економістів / В.Х. Арутюнов, Д.П. Кирик, В.М. Мішин - К. : КНЕУ, 2000. - 144 с.
4. Боднар Т.І. Логіка: Навчальний посібник / Т.І. Боднар – К. : КУБГ, 2011. – 272 с.
5. Гетманова А.Д. Логика / А.Д. Гетманова – М.: Владос, 1995. – 303 с.
6. Гладунський В.Н. Логіка для студентів вищих навчальних закладів / Гладунський В.Н. – Львів : Афіша, 2005. - 320 с.
7. Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник / Жеребкін В.Є. - К. : Т-во «Знання» КОО, 2002. - 255 с.
8. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки / К.К. Жоль - К. : Либідь, 2000. - 152 с.
9. Івін О.А. Логіка / О.А. Івін - К. : «АртЕк», 1996. - 232 с.
10. Івін О.А. По законам логіки / О.А. Івін - М.: Молодая гвардия, 1983. - 224 с.
11. Івін О.А. Практическая логика: Учебное пособие / О.А. Івін - М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002. - 287 с.
12. Івлєв Ю.В. Логика / Ю.В. Івлєв - М. : Логос, 2000. – 286 с.
13. Карамішева Н.В. Логіка. Пізнання. Еристика / Н.В. Карамішева – Львів : Астролябія, 2002 . – 351 с.
14. Кириллов В.И. Логика / В.И. Кириллов, А.А. Старченко - М. : Юрист, 1999. - 384 с.
15. Конверський А.Є. Логіка (традиційна та сучасна): Підручник / А.Є. Конверський - К. : Центр навчальної літератури, 2004. - 535 с.
16. Мозгова Н.Г. Логіка: Навч. посібник / Н.Г. Мозгова - К. : Каравела, 2006. - 248 с.
17. Орендарчук Г.О. Основи логіки. Посібник для студентів вузів / Г.О. Орендарчук - Тернопіль : СМП «Астон», 2001. - 155 с.
18. Попович М.В. Логика и проблема рациональности / М.В. Попович, В.Й. Омелянчик., А.Т. Ишмуратов - К. : Наукова думка, 1993. - 192 с.
19. Свинцов В.И. Логика / В.И. Свинцов – М. : Высшая школа, 1987. – 205 с.
20. Тофтул М.Г. Логіка / М.Г. Тофтул - К. : Вид. центр «Академія», 2003. – 368 с.
21. Хоменко І. В. Еристика: підручник / І. В. Хоменко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 280 с.
22. Хоменко І. Логіка: - Підручник для вищих навчальних закладів / І. Хоменко - К. : Абрис, 2004. - 256 с.
23. Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика / І. В. Хоменко. – К. : ЦУЛ, 2010. – 398 с.
24. Хоменко І.В. Основи логіки / І. В. Хоменко, І. А. Алексюк - К. : Золоті ворота, 1996. – 397 с.
25. Шепетяк О. Логіка / О. Шепетяк – К. : Фенікс, 2015. – 254 с.

### Допоміжна література

26. Аристотель. Риторика / Аристотель ; [пер. с древнегр. Н. Платоновой] // Античные риторики. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1978. – С. 15–164.
27. Алексеев А.П. Аргументация. Познание. Общение / А.П. Алексеев – М. : Изд-во МГУ, 1991. – 150 с.
28. Арно А. Логика, или Искусство мыслить / А. Арно, П. Николь - М. : Наука, 1991. - 414 с.

29. Брюшинкин В. Н. Критическое мышление и аргументация / В. Н. Брюшинкин // Критическое мышление, логика, аргументация: сб. ст. / под ред. В. Н. Брюшинкина, В. И. Маркина. — Калининград : Изд-во Калинингр. гос. ун-та, 2003. — С. 29–34.
30. Васильев Н.А. Воображаемая логика / Н.А. Васильев — М. : Наука, 1989. — 296 с.
31. Васюков В. Л. Формализация философии : [интервью] [Электронный ресурс] / В. Л. Васюков, А. Нилогов // Проект : Библиотека форм. — Режим доступа к статье : <http://censura.ru/printing/logics.htm>.
32. Войшвилло Е. К. Логика с элементами эпистемологии и научной методологии / Е. К. Войшвилло, М. Г. Дегтярев. — М. : «Интепракс», 1994. — 446 с.
33. Вригт Г.Х. фон. Логика и философия в XX веке // Вопросы философии - 1992. - № 8. - С. 97 - 111.
34. Войшвилло Е.К. Понятие как форма мышления: логико-гносеологический анализ / Е. К. Войшвилло - М. : Изд-во МГУ, 1989. - 239 с.
35. Войшвилло Е.К. Символическая логика (классическая и релевантная): философско-методологические аспекты / Е. К. Войшвилло — М. : Высшая школа, 1989. - 150 с.
36. Войшвилло Е. К., Дегтярев М. Г. Логика Учебник для студ. высш. учеб. заведений / Е. К. Войшвилло, М. Г. Дегтярев — М.: Владос-Пресс, 2001. — 528 с.
37. Гржегорчик А. Популярная логика / Гржегорчик А. - М. : Наука, 1986. — 305 с.
38. Доказательство и понимание. — К. : Наукова думка, 1986. — 316 с.
39. Зайцев Д. В. Философская логика и аргументация / Д. В. Зайцев // Полигнозис. — 2009. — № 34. — С. 3–11.
40. Ивин О. А. Искусство правильно мыслить / О. А. Ивин - М. : Просвещение, 1990. — 238 с.
41. Ивлев Ю. В. Теория и практика аргументации / Ю. В. Ивлев. — М. : «Проспект», 2009 — 288 с.
42. Ивлев Ю. В. Модальная логика / Ю. В. Ивлев. — М. : «Проспект», 1991.
43. Ішмуратов А. Т. Вступ до філософської логіки: Підручник для студентів та аспірантів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів / А. Т. Ішмуратов. — К. : Абрис, 1997. — 350 с.
44. Ішмуратов А. Т. Логіка соціального дискурсу / А. Т. Ішмуратов // Філософська думка. — 2000. — №2. — С. 4–15.
45. Кониський Г. Мала логіка / Г. Кониський // Кониський Г. Філософські твори: в 2 т. — К. : Наукова думка, 1990. — Т. I — 496 с.
46. Ковальски Р. Логика в решении проблем / Р. Ковальски — М. : Наука, 1990. — 280 с.
47. Крипке С. А. Семантическое рассмотрение модальной логики / С. А. Крипке // Семантика модальных и интенциональных логик. — М. : «Прогресс», 1981. — С. 27–40.
48. Логика: Логические основы общения : Хрестоматия / В.Ф. Берков и др. - М. : Наука, 1994. — 333 с.
49. Смирнова Е. Д. О чем говорят парадоксы: их роль в познавательной деятельности / Е.Д. Смирнова // Вопросы философии - 2010. - № 6.
50. Светлов В. А. Современная логика / В. А. Светлов - СПб. : Питер, 2006. — 400 с.
51. Светлов В. А. Практическая логика / В. А. Светлов. — СПб. : РХГИ, 1995. — 472 с.
52. Смирнова Е. Д. Логика и философия / Е. Д. Смирнова // Вопросы философии. — 2000. — № 12. — С. 35–48.
53. Смирнова Е. Д. Логическая семантика и философские основания логики / Е. Д. Смирнова. — М. : Изд-во МГУ, 1986. — 161 с.
54. Попович М. В. Очерк развития логических идей в культурно-историческом контексте / М. В. Попович - К. : Наукова думка, 1979. - 243 с.
55. Философия, логика, язык : сб. ст. / [пер. с англ. и нем.] ; сост. и предисл. В. В. Петрова ; общ. ред. Д. П. Горского, В. В. Петрова. — М. : Прогресс, 1987. — 331 с.

56. Фреге Г. Логика и логическая семантика / Г. Фреге // Фреге Г. Логика и логическая семантика: сборник трудов ; [пер. с нем. Б.В. Бирюкова] ; под ред. З.А. Кузичевой. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 512 с.
57. Хинтиikka Я. Логико-эпистемологические исследования / Я. Хинтиikka. – М. : «Прогресс», 1980. – 447 с.

#### **Словники:**

58. Краткий словарь по логике. – М.: Просвещение, 1991. – 208 с.
59. Кондаков Н.И. Логический словарь / Н.И. Кондаков - М.: Сов. энциклопедия, 1990. – 623 с.
60. Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник / Н.И. Кондаков - М.: Мысль, 1975. – 720 с.
61. Повторева С.М. Словник з логіки / С.М. Повторева – Львів : Вид-во «Магнолія-2006», 2009. – 196 с.

#### **Збірники задач з логіки:**

62. Болнай Н. Логика вопросов и ответов / Н. Болнай, Т. Стил - М.: Прогресс, 1991. – 235 с.
63. Волошко І.М. Практикум з логіки / І.М. Волошко, І.С. Семенов - К.: Вид-во Київського університету, 1993. - 205 с.
64. Гетманова А.Д. Логика: словарь и задачник / А.Д. Гетманова - М.: Владос, 1998. - 336 с.
65. Карамишева Н.В. Збірник логічних завдань / Н.В. Карамишева С.В. Бовтач – Львів: Каменяр, 1997. – 109 с.
66. Мельников В.Н. Логические задачи / В.Н. Мельников – Киев, Одесса: Вища школа, 1989. – 344 с.
67. Сборник упражнений по логике. – Мн.: Университетское, 1990. – 288 с.
68. Уёмов А. Основы практической логики с задачами и упражнениями / А. Уёмов – Одесса: Вища школа, 1997. – 343 с.
69. Хоменко І.В. Логіка в задачах / І.В. Хоменко - К.: Вид-во Київського університету, 1998. – 185 с.
70. Хоменко І. В. Логіка: Практикум / І.В. Хоменко - К.: Юрінком Інтер, 2002. – 240 с.
71. Кэрролл Л. Логическая игра / Л. Кэрролл – М.: Наука. Гл. ред. физ.-мат. лит. 1991. – 192 с.

#### **Логіка в Інтернеті:**

<http://www.logic.ru/Russian/>: Логіка в Росії.  
<http://www.csa.ru/Russian/LogStud/>: Логіка в Росії у XXст.  
<http://www.logic.ru/Russian/LogStud/>: Електронний часопис «Логические исследования» видає ОИЛКРЛ з 1997 р., статті доступні в електронному вигляді.  
<http://www.uni-bonn.de/logic/world.html>: База даних з логіки в Інтернеті.  
<http://www.plato.stanford.edu/>: Стенфордська Філософська Енциклопедія. США.  
<http://www.logic.ru/Russian/links/LogLinks-LogLinks>: Реферативні збірники, журнали з логіки і філософії, видання Асоціації символічної логіки та ін.